

Ministru kabineta noteikumi Nr.743

Rīgā 2009.gada 7.jūlijā (prot. Nr.47 23.§)

Cūku labturības prasības

*Izdoti saskaņā ar Dzīvnieku aizsardzības likuma 10.panta 1.punktu
un Veterinārmedicīnas likuma 54.panta sesto daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumos lietotie termini:

- 1.1. cūka – jebkura vecuma cūku sugas dzīvnieks, kas tiek turēts audzēšanai vai nobarošanai;
- 1.2. kuilis – dzimumgatavību sasniedzis cūku tēviņš, ko izmanto vaislai;
- 1.3. jauncūka – dzimumgatavību sasniegusi cūku mātīte pirms pirmās atnešanās;
- 1.4. sivēnmāte – cūku mātīte pēc pirmās atnešanās;
- 1.5. sivēns – cūka no dzimšanas līdz atšķiršanai no sivēnmātes;
- 1.6. atšķirts sivēns – cūka no atšķiršanas līdz 10 nedēļu vecumam;
- 1.7. audzējama cūka – cūka no 10 nedēļu vecuma līdz izmantošanai vaislai;
- 1.8. nobarojama cūka – cūka no 10 nedēļu vecuma līdz kaušanai.

2. Noteikumi nosaka cūku labturības prasības.

3. Šo noteikumu izpildi uzrauga un kontrolē Pārtikas un veterinārais dienests (turpmāk – dienests).

4. Dienests reizi divos gados līdz aprīļa pēdējai darb dienai informē Eiropas Komisiju (turpmāk – Komisija) par valsts uzraudzības un kontroles rezultātiem un veikto pārbaūžu skaitu attiecībā pret kopējo cūku novietņu skaitu.

5. Komisijas ekspertiem sadarbībā ar dienestu ir tiesības veikt neplānotas cūku labturības prasību ievērošanas pārbaudes Latvijā. Veicot pārbaudes, eksperti ievēro personīgās higiēnas pasākumus, lai novērstu jebkurus infekcijas slimību izplatības draudus.

6. Dienests, ņemot vērā Komisijas ekspertu gūtos pārbaūžu rezultātus, veic atbilstošus pasākumus, lai novērstu konstatētos trūkumus.

7. Cūkām, kas ievestas no trešajām valstīm (valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis), ir attiecīgās valsts kompetentās iestādes izsniegts sertifikāts, kas apliecina, ka ievesto cūku labturības prasības ir bijušas atbilstīgas šo noteikumu prasībām vai stingrākas par tām.

8. Persona (darba devējs), kas nodarbina cilvēkus cūku kopšanā, pirms darba sākšanas iepazīstina cūku kopēju ar šo noteikumu prasībām.

II. Cūku turēšanas prasības

9. Cūkas baro ne retāk kā reizi dienā.

10. Ja cūkas tur grupās un baro, neizmantojot zīdīšanu vai automātiskās barošanas metodi, tām nodrošina iespēju vienlaikus piekļūt barībai.

11. Cūkām, kas ir vecākas par divām nedēļām, nodrošina iespēju brīvi uzņemt svaigu ūdeni.

12. Ir atļautas cūku identifikācijas procedūras un šādas neārstnieciskas operācijas:

12.1. sivēniem līdz septiņu dienu vecumam – acu zobu izkniebšana vai noslīpēšana, veidojot veselu līdzenu zobu virsmu;

12.2. kuiļiem – ilkņu saīsināšana, ja nepieciešams;

12.3. daļēja astes amputācija;

12.4. vīriešu kārtas dzīvnieku kastrācija (kastrējot nedrīkst plēst audus);

12.5. deguna riņķa ielikšana dzīvniekiem, ko audzē āra apstākļos brīvā turēšanas sistēmā.

13. Šo noteikumu 12.1. un 12.3.apakšpunktā minētās procedūras veic tikai tādā gadījumā, ja ir savainoti sivēnmāšu pupi vai dzīvnieku ausis un astes. Pirms minētajām procedūrām, ņemot vērā vides apstākļus un dzīvnieku blīvumu grupās, veic pasākumus, lai nepieļautu astu nokošanu vai citas nevēlamas parādības. Ja minētās procedūras tiek veiktas, maina cūku turēšanas apstākļus vai saimniekošanas sistēmu.

14. Šo noteikumu 12.punktā minētās neārstnieciskās operācijas atbilstošos sanitāros apstākļos ar piemērotiem līdzekļiem veic praktizējošs veterinārārsts vai persona, ko veterinārārsts ir teorētiski un praktiski apmācījis attiecīgo operāciju veikšanā.

15. Sivēnus, kas vecāki par septiņām dienām, kastrē vai tiem asti amputē praktizējošs veterinārārsts, izmantojot anestēzijas līdzekļus un prolongētos analgētiskos līdzekļus.

III. Dažādu tipu cūku turēšanas prasības

16. Katram atšķirtam sivēnam, audzējamai cūkai un nobarojamai cūkai, izņemot apsēklotas jauncūkas un sivēnmātes, kuras tur grupās, atbilstoši dzīvnieka svaram nodrošina šādu platību:

16.1. 0,15 kvadrātmetru, ja cūkas svars ir līdz 10 kilogramiem;

- 16.2. 0,20 kvadrātmetru, ja cūkas svars ir no 11 līdz 20 kilogramiem;
- 16.3. 0,30 kvadrātmetru, ja cūkas svars ir no 21 līdz 30 kilogramiem;
- 16.4. 0,40 kvadrātmetru, ja cūkas svars ir no 31 līdz 50 kilogramiem;
- 16.5. 0,55 kvadrātmetrus, ja cūkas svars ir no 51 līdz 85 kilogramiem;
- 16.6. 0,65 kvadrātmetrus, ja cūkas svars ir no 86 līdz 110 kilogramiem;
- 16.7. vienu kvadrātmetru, ja cūkas svars ir lielāks par 110 kilogramiem.

17. Apsēklotai jauncūkai, ko tur grupā, nodrošina vismaz 1,64 kvadrātmetrus lielu kopējo grīdas platību.

18. Sivēnmātei, ko tur grupā, nodrošina vismaz 2,25 kvadrātmetrus lielu kopējo grīdas platību.

19. Ja apsēklotas jauncūkas vai sivēnmātes tur grupās, kurās ir mazāk par sešām cūkām, šo noteikumu 17. un 18.punktā minēto kopējo grīdas platību palielina par 10 procentiem.

20. Ja apsēklotas jauncūkas vai sivēnmātes tur grupās, kurās ir 40 un vairāk cūku, šo noteikumu 17. un 18.punktā minēto kopējo grīdas platību var samazināt par 10 procentiem.

21. Daļai no kopējās grīdas platības, kas minēta šo noteikumu 17., 18., 19. un 20.punktā, ir ciets vienlaidu segums:

- 21.1. apsēklotai jauncūkai paredz vismaz 0,95 kvadrātmetrus cietā grīdas seguma;
- 21.2. grūsnai sivēnmātei paredz vismaz 1,3 kvadrātmetrus cietā grīdas seguma;
- 21.3. kanalizācijas atveres aizņem ne vairāk par 15 procentiem no grīdas platības.

22. Ja cūkas tur grupās novietnēs, kurās ir betona-redeļu grīda:

22.1. maksimālais spraugu platums starp redelēm ir:

- 22.1.1. sivēniem – 11 milimetru;
- 22.1.2. atšķirtiņiem sivēniem – 14 milimetru;
- 22.1.3. audzējamām cūkām un nobarojamām cūkām – 18 milimetru;
- 22.1.4. jauncūkām pēc apsēklošanas un sivēnmātēm – 20 milimetru;

22.2. minimālais redeļu platums ir:

- 22.2.1. sivēniem un atšķirtiņiem sivēniem – 50 milimetru;
- 22.2.2. audzējamām cūkām, nobarojamām cūkām, jauncūkām pēc apsēklošanas un sivēnmātēm – 80 milimetru.

23. Būvējot vai pārbūvējot novietnes, telpās aizliegts ierīkot jauncūku un sivēnmāšu piesiešanai paredzētu aprīkojumu.

24. Jauncūkas un sivēnmātes aizliegts turēt piesietas.

25. Ja novietnē ir vairāk par 10 sivēnmātēm, sivēnmātes un jauncūkas laikposmā no četrām nedēļām pēc apsēklošanas līdz nedēļai pirms plānotās atnešanās tur grupās. Ja aizgaldā ir seši vai vairāk dzīvnieki, aizgaldā malās ir vismaz 2,8 metrus garas. Ja aizgaldā ir mazāk par sešiem dzīvniekiem, aizgaldā malās ir vismaz 2,4 metrus garas.

26. Ja novietnē ir mazāk par 10 sivēnmātēm, sivēnmātes un jauncūkas laikposmā no četrām nedēļām pēc apsēklošanas līdz nedēļai pirms plānotās atnešanās var turēt individuālos aizgaldos, nodrošinot tām iespēju brīvi pagriezties.

27. Sivēnmātēm un jauncūkām nodrošina pastāvīgi pieejamus pakaišus, kas atbilst šo noteikumu 43.1.apakšpunktā minētajām prasībām.

28. Lai apmierinātu cūku izsalkumu un tieksmi košļāt, grūsnas sivēnmātes, kas nezīda, un jauncūkas nodrošina ar pietiekamu daudzumu barības, kas ir lielos gabalos vai ar augstu šķiedrvielu saturu un lielu enerģētisko vērtību.

29. Kuiļa aizgaldā platību paredz ne mazāku par sešiem kvadrātmetriem, lai dzīvniekam nodrošinātu kustību brīvību un tas varētu dzirdēt, redzēt un saost citas cūkas.

30. Ja kuiļa aizgaldā paredzēts lecināt cūkas, nodrošina vismaz 10 kvadrātmetru lielu platību bez šķēršļiem.

31. Grūsnas sivēnmātes un jauncūkas:

31.1. apstrādā pret endoparazītiem un ektoparazītiem, ja nepieciešams;

31.2. notīra pirms ievietošanas atnešanās aizgaldā.

32. Grūsnas sivēnmātes un jauncūkas nedēļu pirms plānotās atnešanās nodrošina ar migas taisīšanai piemērotiem materiāliem pietiekamā daudzumā, ja novietnē neizmanto šķidro mēsļu aizvadišanas sistēmu, kas tehniski nav tam piemērota.

33. Atnešanās aizgaldā nodrošina brīvu platību dabisku dzemdību atvieglošanai vai palīdzības sniegšanai dzemdību laikā.

34. Atnešanās aizgaldā nodrošina sivēnu aizsardzībai piemērotu nožogojumu.

35. Sivēniem nodrošina pietiekami lielu platību, kur visi sivēni vienlaikus var apgulties. Tā var būt no cieta seguma, izklāta ar īpašu paklāju, salmu pakaišiem vai citu piemērotu materiālu.

36. Atnešanās aizgaldā sivēniem nodrošina pietiekami lielu platību, lai tie bez grūtībām var zīst sivēnmāti.

37. Sivēnus nedrīkst atšķirt no sivēnmātes, pirms tie sasniedz 28 dienu vecumu.

38. Sivēnus var atšķirt no sivēnmātes pēc 21 dienas vecuma sasniegšanas, ja tas nepieciešams sivēnmātes vai sivēnu veselības un labturības dēļ. Tādā gadījumā sivēnus ievieto īpaši paredzētā novietnē, ko pirms katras jaunas dzīvnieku grupas ievietošanas tīra un dezinficē.

39. Atšķirtos sivēnus, audzējamās un nobarojamās cūkas tur grupās, pēc iespējas samazinot pārgrupēšanas nepieciešamību.

40. Pārgrupējot jebkura vecuma cūkas:

- 40.1. to vēlams izdarīt nedēļas laikā pēc atšķiršanas;
- 40.2. aizgaldā nodrošina cūkām iespēju izvairīties citai no citas;
- 40.3. trankvilizatorus lieto tikai pēc praktizējoša veterinārārsta ieteikumiem;
- 40.4. nodrošina adaptācijas uzraudzību.

41. Ja cūku grupā vērojamas izteiktas agresijas pazīmes, noskaidro tās iemeslus un veic atbilstošus pasākumus, piemēram, dzīvniekus nodrošina ar pietiekamu daudzumu salmu vai citiem materiāliem, lai tos nodarbinātu. Apdraudētās vai īpaši agresīvās cūkas atšķir no pārējās dzīvnieku grupas un uz laiku ievieto atsevišķā aizgaldā.

IV. Prasības cūku novietnēm

42. Cūku novietnē nav vēlami trokšņi, kuru stiprums pārsniedz 85 decibelus, kā arī pēkšņi un ilgstoši trokšņi.

43. Cūku aizgaldus:

- 43.1. nodrošina ar pietiekamu daudzumu cūku nodarbināšanai paredzētu veselībai nekaitīgu materiālu (piemēram, salmiem, sienu, koksnī, zāģskaidām, sēņu kompostu, kūdru vai šo materiālu sajaukumu), kas ir piemērots attiecīgajai kanalizācijas sistēmai;
- 43.2. nodrošina ar siltu, ērtu, pietiekami tīru un sausu guļvietu, kur vienlaikus visas cūkas var atpūsties;
- 43.3. ierīko tā, lai cūkas redzētu cita citu. Minētais nosacījums neattiecas uz jauncūkām un sivēnmātēm, kuras nedēļu pirms plānotās atnešanās un atnešanās laikā var turēt atsevišķi.

44. Novietnes grīdas ir:

- 44.1. mehāniski izturīgas;
- 44.2. gludas un nav slidenas, lai novērstu iespēju, ka cūkas savainojas;
- 44.3. piemērotas cūku lielumam un svaram.

45. Novietnē vismaz astoņas stundas diennaktī nodrošina apgaismojumu ar gaismas intensitāti, kas ir ne mazāka par 40 luksiem.

46. Cūkas apseko ne retāk kā reizi diennaktī.

V. Noslēguma jautājumi

47. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumus Nr.152 "Cūku labturības prasības" (Latvijas Vēstnesis, 2004, 47.nr.; 2007, 37.nr.).

48. Šo noteikumu 17., 18., 19., 20., 21., 22., 25., 26. un 27.punktā minētās prasības par cūku kustību brīvības nodrošinājumu aizgaldā, ja tas nav pretrunā ar praktizējoša veterinārārsta ieteikumiem, attiecas uz novietnēm, kas ir celtas vai pārbūvētas pēc 2004.gada 26.marta. No 2013.gada 1.janvāra šīs prasības attiecas uz visām cūku novietnēm.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Padomes 2008.gada 18.decembra Direktīvas 2008/120/EK, ar kuru nosaka minimālos standartus cūku aizsardzībai.

Ministru prezidents V.Dombrovskis

Zemkopības ministrs J.Dūklavs

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"